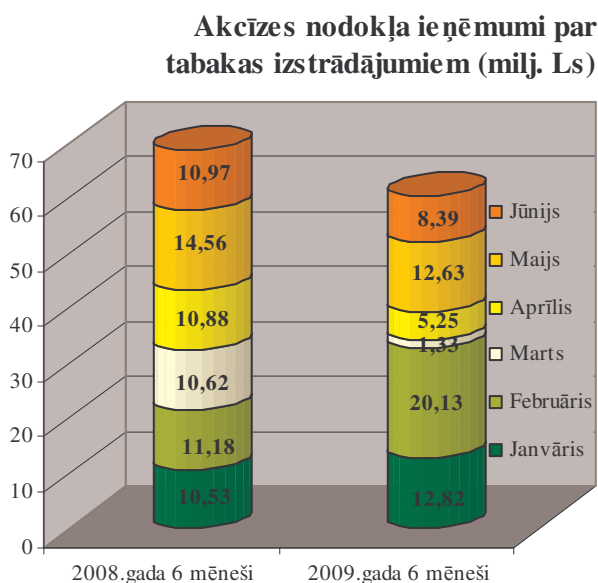

TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRĪTE 2009.gada 6 mēnešos

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem

2009.gada sešos mēnešos par tabakas izstrādājumiem iekasēti Ls 60,56 milj., kas ir par Ls 8,2 milj. jeb par 12% mazāk kā pērnā gada sešos mēnešos (skat. 1.pielikumu). Akcīzes nodokļa ieņēmumu par tabakas izstrādājumiem strukturā vislielāko īpatsvaru sastāda ieņēmumi par cigaretēm – 99,6% (skatīt 2.pielikumu).

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumus šī gada sešos mēnešos ietekmēja:

- akcīzes nodokļa likmju palielināšana - no 2009.gada 1.janvāra būtiski palielināta likme cigaretēm, sasniedzot minimālo ES noteikto likmi, kā arī no 1.februāra likme tika palielināta arī smēķējamai tabakai;
- ieviestās obligātās inventarizācijas, kas nodrošina nodokļa likmes starpības summas nomaksu valsts budžetā;
- brīvam apgrozījumam patēriņam izlaisto cigarešu apjomu, samazinājums – 2009.gada sešos mēnešos realizācijai Latvijā novirzīti

par 34% mazāk kā 2008.gada attiecīgajā periodā (skatīt 3.pielikumu), ko izraisīja gan cigarešu cenu kāpums, gan kaimiņvalstīs iepirkto cigarešu apjomu pieaugums pierobežas reģionos, gan nelegālā tirgus paplašināšanās.

2. Tabakas izstrādājumu aprītē iesaistīto personu loks

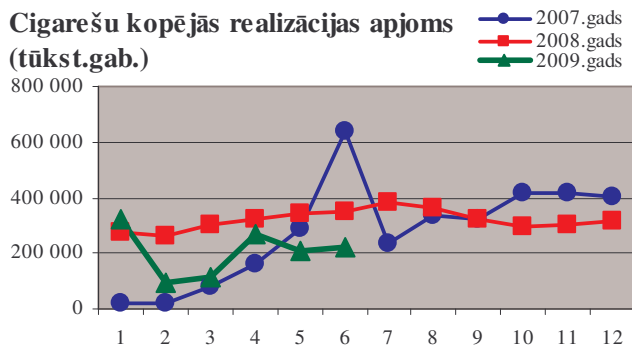
2009.gada jūnija beigās Latvijā:

- 21 komersantam bija spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavu turētāju darbībai ar tabakas izstrādājumiem. 2009.gada sešos mēnešos ievestos/importētos tabakas izstrādājumus brīvā apgrozījumā patēriņam izlaida 14 komersanti, viens komersants brīvā apgrozījumā izlaida Latvijā ražotas cigaretes;
- 40 komersantiem bija spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai;
- 4010 komersantiem (8978 deklarētās darbības vietas) bija spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībai.

3. Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumi

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumu apjomi ir rādītājs, kas, papildus akcīzes nodokļa likmju izmaiņām, tūlītēji ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. Visbūtiskāk akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmē cigarešu apjomu izmaiņas, ņemot vērā, ka akcīzes nodokļa ieņēmumi cigaretēm sastāda vairāk kā 99% no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem.

2.attēls

2009.gada sešos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā kopumā izlaisti **1225,6 milj. cigarešu**, kas ir par **638,4 milj. cigarešu jeb par 34% mazāk** kā 2008.gada sešos mēnešos (*skatīt 3.pielikumu*), kas arī ir galvenais iemesls akcīzes nodokļa ieņēmumu straujajam kritumam pret pērnā gadu.

Izvērtējot cigarešu realizācijas apjomus mēnešu griezumā, jāsecina, ka janvārī brīvā apgrozījumā laisto cigarešu apjomu kāpums tika novirzīts uzkrājumu veidošanai cigarešu vairumtirdzniecības vietās. Minētais saistīts ar cigarešu mazumtirgotājiem, kas būtiski samazināja iepirkumu apjomus pirms 1.februārī noteiktajām obligātajām inventarizācijām ar mērķi samazināt izmaksas, kas veidotos, veicot maksājumus valsts budžetā par nodokļa starpību starp veco un jauno nodokļa likmi.

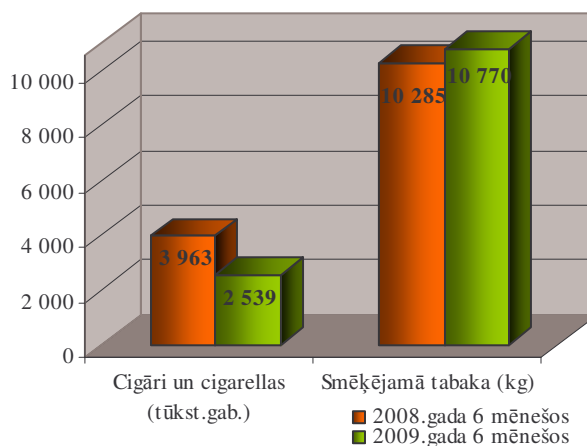
Cigarešu realizācijas apjomu samazinājums šī gada sešos mēnešos vērojams gan importētajām un no citām ES dalībvalstīm ievestajām, gan Latvijā ražotajām cigaretēm. Tikai 11% no šī gada sešos mēnešos patēriņam nodotajām cigaretēm ir Latvijā saražotās (pērn to īpatsvars bija 13%). Mazais vietējā ražojuma cigarešu īpatsvars skaidrojams ar faktu, ka Latvijā cigaretes faktiski ražo tikai viens komersants - SIA „British American Tobacco Latvia”.

3.attēls

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie pārējie tabakas izstrādājumi

Cigāri, cigarillas un smēķējamā tabaka sastāda visai mazu daļu no Latvijas tabakas izstrādājumu tirgus un attiecīgi arī akcīzes nodokļa ieņēmumiem.

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā **2009.gada sešos mēnešos** izlaistie cigāru un cigarillu apjomi salīdzinājumā ar 2008.gada attiecīgo periodu ir **samazinājušies par 36%**, šajā periodā uz tirdzniecības vietām novirzīti 2539 tūkst gab. cigāru un cigarillu.

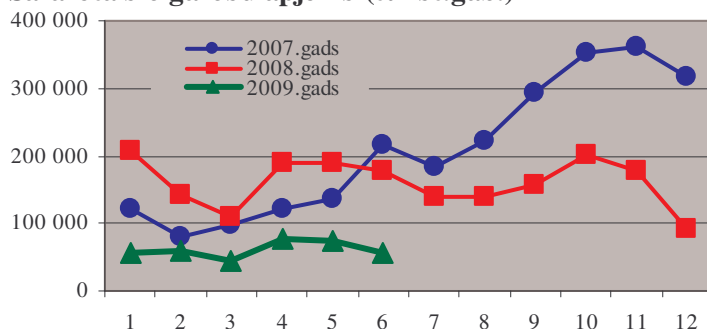
Savukārt smēķējamās tabakas apjomi šī gada sešos mēnešos salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu **palielinājušies par 5%**, šogad kopumā realizācijai Latvijā novirzīti 10770 kg smēķējamās tabakas (*skatīt 3. pielikumu*).

4. Cigarešu ražošana

Latvijā šobrīd ir trīs akcīzes preču noliktavu turētāji, kuriem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu ražošanu, vēl diviem komersantiem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu fasēšanu. Latvijā līdz šim tiek ražotas tikai cigaretes un praktiski visu saražoto cigarešu apjomu nodrošina viens cigarešu ražotājs – SIA „British American Tobacco Latvia” (bijusī SIA „Scandinavian Tobacco”, kas pērnā gada nogalē nomainīja īpašniekus). Jāatzīmē, ka SIA „British American Tobacco Latvia” ir izplatījis paziņojumu par nodomu slēgt cigarešu ražotni Latvijā šī gada nogalē.

4.attēls

Saražotais cigarešu apjoms (tūkst.gab.)

2009.gada sešos mēnešos

Latvijā saražoti 366,8 milj. cigarešu, kas ir par 64% mazāk kā 2008.gada attiecīgajā periodā. No saražotā cigarešu apjoma vietējam tirgum 2009.gada sešos mēnešos tika novirzīti 34% produkcijas, pārējā daļa tika izvesta no Latvijas.

Ražošanas apjomu samazinājums skaidrojams gan ar

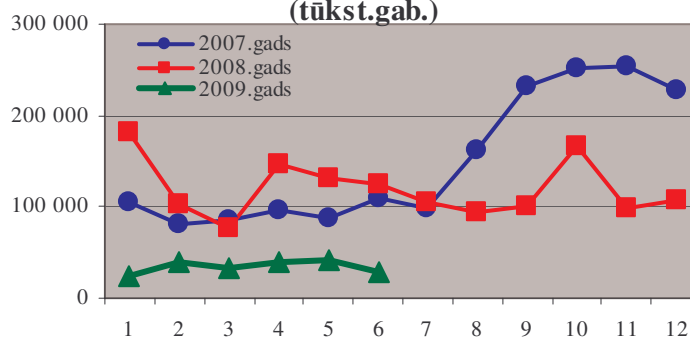
ražotāja ārvalstu tirgum novirzīto cigarešu apjomu kritumu, kas šī gada sešos mēnešos bija nepilnas 4 reizes mazāks kā pērnā gada attiecīgajā periodā, gan ar saražoto cigarešu realizācijas apjomu samazinājumu vietējā tirgū par 40%. Populārākās no šī gada sešos mēnešos Latvijā saražotajām cigaretēm ir *CORNER* un *LOOK* markas cigaretes.

5.attēls

2008.gadā kopumā no valsts tika izvesti 75% no visa gada laikā Latvijā saražoto cigarešu apjoma, savukārt 2009.gada sešos mēnešos izvesti tikai 56%. Kopumā šogad no Latvijas uz citām valstīm tika izvesti 204 milj. saražoto cigarešu, kas ir gandrīz 4 reizes mazāk kā pērn.

Šī gada sešos mēnešos viss saražotās produkcijas apjoms, kas izvests no Latvijas, ir nosūtīts uz ES dalībvalstīm, tai skaitā 62% uz Dāniju un 30% uz Čehiju.

Latvijā ražoto cigarešu izvešana (tūkst.gab.)

5. Cigarešu realizācija mazumtirdzniecībā

Kā tirgus attīstības tendences būtisks raksturojošais rādītājs ir tabakas izstrādājumu patēriņš valstī, tas ir daudzums, kas **novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā**. 2009.gada sešos mēnešos mazumtirdzniecībai novirzīti 1263,7 milj. cigarešu, kas ir par 526 milj. cigarešu jeb **par 29% mazāk** kā 2008.gada sešos mēnešos.

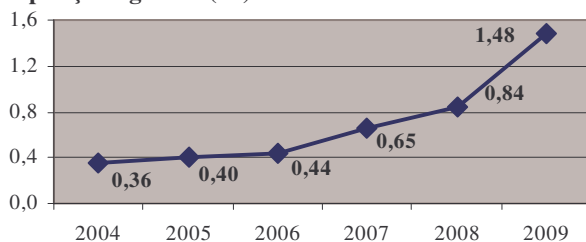
Patērētāju vidū līdzīgi kā iepriekšējā gadā vispopulārākās ir "Winston", "Marlboro" un "Monte Carlo" markas cigaretes. Populārāko cigarešu nosaukumus un lielākos tabakas izstrādājumu ražotājus un importētājus skatīt 4.pielikumā.

6.attēls

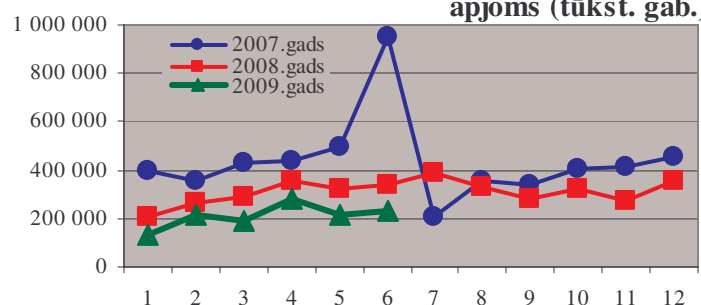
Grafiskajā attēlā vērojamās tendences cigarešu apjomu izmaiņām mēnešu griezumā liecina par stabilu legālo cigarešu realizācijas apjomu kritumu valstī, ko galvenokārt veicināja akcīzes nodokļa likmes kāpuma izraisītais straujais cenu pieaugums.

Ja vispieprasītākā cigarešu

Vispieprasītākā mazumtirdzniecības cena
1 paciņai cigarešu (Ls)

Mazumtirdzniecībai novirzītais cigarešu apjoms (tūkst. gab.)

cena (ko nosaka pēc iepriekšējā gadā visbiežāk valstī noteiktās mazumtirdzniecības cenas) 2008.gadam bija noteikta Ls 42 par 1000 cigaretēm, tad šim gadam tā jau sasniedz Ls 74 par 1000 cigaretēm, tātad **cena cigaretēm palielinājusies pret pērnā gadu par 76%**.

Tāpat cigarešu tirgus apjomu kritumu veicināja fakts, ka šī gada 1.janvārī Latvija sasniegusi ES noteikto minimālo akcīzes nodokļa likmi, attiecīgi samazinājies tas apjoms, ko fiziskās personas izved uz citām ES dalībvalstīm jau pēc akcīzes nodokļa nomaksas Latvijā.

Šī gada sākumā realizētais būtiskais akcīzes nodokļa likmju palielinājums cigaretēm, kopējo ekonomisko rādītāju lejupslīde un cenu kāpums, kā arī kaimiņvalstīs iepirkto cigarešu apjomu pieaugums pierobežas reģionos un nelegālā tirgus paplašināšanās ir izraisījis stabilu cigarešu realizācijas apjomu kritumu un attiecīgi arī akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu valsts budžetā.